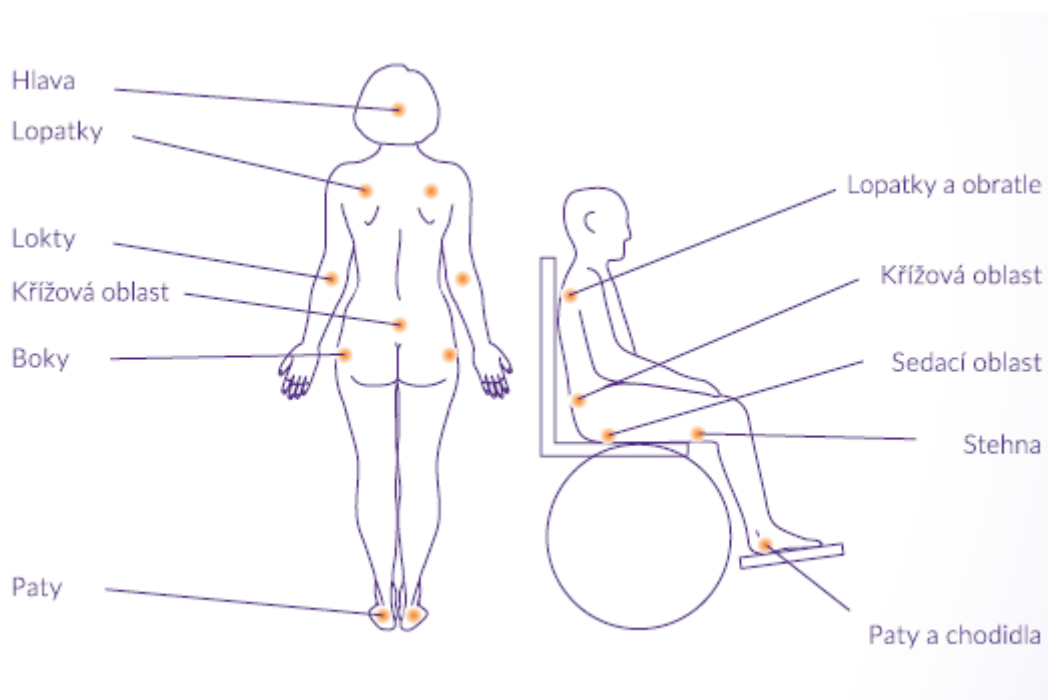

Výživa a proleženiny

Špatný stav výživy zvyšuje riziko vzniku proleženin hned z několika důvodů. V důsledku ztráty tělesné hmotnosti a úbytku podkožního tuku více vystupují kostní výčnělky. V oblasti kostních výčnělků, které jsou ve styku s pevnou podložkou (lůžko, židle, atp.) se zvyšuje působení tlaku na kůži a podkožní tkáň. Špatný stav výživy může vést dále k otoku tkáňe a tak snižovat prokrvení v postižené oblasti. V neposlední řadě může mít špatný stav výživy za následek úbytek svalů a tím i sníženou pohyblivost nemocného. Nemocný pak setrvává po dlouhou dobu v jedné poloze, protože sám není schopen svou pozici měnit buď vůbec, nebo jen s obtížemi. Všechny výše uvedené skutečnosti zvyšují riziko vzniku proleženin.

Nedostatečný příjem stravy a tekutin snižuje dále toleranci kůže a podkožních tkání k mechanickému zatížení a zvyšuje tak riziko vzniku proleženin. Podvýživa u těchto pacientů taktéž zvyšuje riziko dalších komplikací jako je pomalejší hojení rány, vyšší riziko infekcí, delší hospitalizace apod.

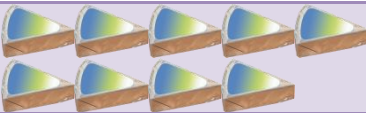

Význam dostatečného příjmu energie

Energie je nezbytná pro zajištění řádného fungování obranných mechanismů i pro tvorbu nové tkáně, jež ránu postupně vyplňuje a uzavírá. Pokud nemocný přijímá ve stravě energie málo, dochází ke zpomalení hojení a postupně také k vyčerpání zásobních zdrojů energie (zejména tukové tkáně). Následně začne organizmus využívat jako zdroj energie také bílkoviny vlastního těla (zejména svalovou tkáň). Dochází nejen k úbytku kosterních svalů, ale postupně také např. svaloviny srdce nebo bránice. Ztráta kosterní svaloviny omezuje pohyblivost nemocného a ještě více obnažuje kostní výčnělky a zvyšuje tak riziko vzniku proleženin. V důsledku tak pacient slábne a tím se jeho celkový zdravotní stav může ještě zhoršit.

Význam dostatečného příjmu bílkovin

Bílkoviny jsou základními stavební kameny pro tvorbu nové tkáně i buněk zajišťujících ochranu poškozeného místa před infekčními mikroorganismy. Je nutno si uvědomit, že s tekutinou, která vytéká z dekontinu, ztrácí nemocný nejen vodu, ale také bílkoviny, jejichž ztráty je třeba doplnit.

Chcete-li sami odhadnout potřebný příjem bílkovin, můžete použít jednoduché pravidlo. Nemocný by měl dostat přibližně tolik gramů bílkovin za den, kolik sám váží, tedy 1 g bílkovin na 1 kg tělesné váhy (př. nemocný s hmotností 60 kg by měl denně získat 60 g bílkovin). Pro zajištění optimálního hojení proleženiny se doporučuje dávku bílkovin zvýšit na 1,3 - 1,5 g bílkovin na 1 kg tělesné váhy (př. nemocný s hmotností 60 kg by měl denně získat 78 - 90 g bílkovin).

Níže uvedené příklady odpovídají 18 g bílkovin:		
Kuřecí prsa	90 g	
Hovězí maso	60 g	
Vepřové maso	106 g	
Vepřová šunka	120 – 180 g	
Tavený sýr	9 ks	
Tvrdý sýr	62 g	
Vejsce	3 ks	
Piškoty	200 g	
Chléb	5 krajíců	

Vitamíny a minerály a stopové prvky

Vitamíny, minerály a stopové prvky jsou velmi důležité látky, které jsou nepostradatelné pro správné zpracování a využití základních živin (cukrů, tuků a bílkovin). Některé z nich (např. vitamín C, vitamín E, vitamín A, zinek) se významným způsobem podílejí za zajištění obranyschopnosti organismu a chrání tak ránu před infekcí. Některé vitamíny (např. vitamín C a A) a stopové prvky (např. zinek a měď) podporují tvorbu a ovlivňují kvalitu nové tkáně (pevnost a pružnost). Další vitamíny a stopové prvky se uplatňují jako tzv. protektivní (ochranné) faktory stravy.

Tekutá klinická výživa

Důraz na konzumaci dostatečného množství plnohodnotné a vyvážené stravy v komplexní péči o nemocného při prevenci a léčbě proleženin je naprosto klíčový. Pokud má nemocný s rizikem vzniku proleženin problémy s příjmem běžné stravy a hrozí mu riziko nedostatečné výživy nebo má již proleženinu vytvořenou, je vhodné mu stravu doplňovat výživovými (nutričními) přípravky, které jsou speciálně vyvinuté pro potřeby pacientů s proleženinami a chronickými ranami. Tyto přípravky obsahují vysoké množství energie a bílkovin a taktéž jsou obohaceny potřebné vitamíny, minerály a stopové prvky. Výživa je běžně k dostání v lékárnách. Použití těchto přípravků vždy konzultujte a podávejte pod dohledem odborníka ve zdravotnictví (lékař, lékárník, nebo odborník v oblasti klinické výživy). Důležité je dodržet odborníkem doporučené dávkování a dobu užívání (minimálně však 14 dní).

Jak užívat přípravky klinické výživy?

- Před užitím protřepejte
- Popíjejte po doušcích
- Užívejte mezi jídly – neomezujte běžnou stravu
- Nejlépe chutnají vychlazené
- Lze je přidat do i do běžného jídla (lze s nimi připravovat běžné pokrmy)

Závěr

Celkový zdravotní stav nemocného s dekubity je obvykle takový, že vyžaduje pravidelnou péči nejen praktického lékaře, ale často i lékaře specialisty. Konzultujte tedy preventivní opatření, léčbu, ale i výživový (nutriční stav) s ošetřujícím lékařem nemocného či sestrou. Lékař spolehlivě zhodnotí celkový zdravotní stav nemocného, navrhne vhodnou celkovou i lokální léčbu dekubitu. Sestra by vám měla pomoci navrženou péči naplánovat a realizovat ve Vašich domácích podmínkách. V této souvislosti je tedy třeba myslet na výživu, která je taktéž důležitou součástí péče o pacienta a je nutné jí věnovat pozornost.